

TELEGRAPFUL ROMANU.

Telegrafulu ese de dñeori pre septembra: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foieci pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către espeditura. Pretinul prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nº 46. ANULU XX.

Sabiu, in 8|20 Iuniu 1872.

tru celealte părți ale Transilvaniei și pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri străine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâlina óra cu 7 cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Incunosciintiare.

In legatura cu decisiunea consistoriale dñ 10 Ianuariu a. c. nr. cons. 37. publicata in "Telegrafulu Romanu" din 3/15 Februarie a. c. nr. 10 se aduce la cunoștința publică: ca supunendu-se PP. Ioanu Bândă parochu in Rosia Sasăscă (lângă Sabiu) și Ioanu Popoviciu, parochu in Sasauiu censurei prescrise in susu numită decisiune cons. s'au aflatu apti de a fungă că aparatori in cause matrimoniali și disciplinari inaintea forurilor bisericesci și scolari, spre care sfersitu li s'a impartăsitu și binecuvantarea archierescă in intilelesulu §-fului 442. din Dreptulu canonice.

Sabiu, 6 Iuniu 1872.

Dela Secretariatulu Consistoriale archidiecesanu.

Invitarea

Indreplata către Escentienta Sea Présântitulu Archiepiscopu și Metropolitu Andrei Baroni de Siaguna din partea poporului român, fostii granitieri din districtulu Nasaudului, că sa ia parte la actulu de transpunere a tuturor realitătilor și drepturilor in proprietatea și posesiunea fostilor granitieri, in 28 Iuniu a. c.

Escententissime Domnule Archiepiscópe și Metropolite ! Alu nostru Prea Bunu Parinte !

Cu ocasiunea disolvării regimentului alu 2-lea român transilvanu de granitia, tota posessiunea celor 44 comunități, din cari a constat regimenteru, și cari astadi compunu districtulu Nasaudului devinse sub intrebare, și dupa o perrectare aproape de 20 ani se decise pre calea politica, că sa se iee din mână numitelor comunități unu teritoriu preste 10 miluri cuadrate, și spre ducerea in deplinire a acestor decisiuni se și esmisse o comisiune cu asistentia de militia numerosă.

Comunitățile foste granitiere spre incungurarea acestui pericolu, care le-aru si silitu a emigră din Transilvania, au alergat la inaltă legislatiune și la inaltul regim actual de patriei, cautându scutul aceluia și rezultatul este: ca intre susu numitele comunități foste granitiere și intre innaltul regim actual s'a incheiatu unu pactu, care in 16 Aprilie a. c. s'a aprobatu și sanctionatu și prin Majestatea Sea Regele și prea bunulu nostru Domnu, conform căruia totu tereoul de sub intrebare precum și tota drepturile regale, și tota edificie de pre intregu terenul fostului regimentu român Nasaudeanu se recunoscu și se predau irevocaveru in perpetua proprietate și posessiune a numitelor comunități și a fondului scolasticu centralu și de stipendie a acestora.

Prin urmare pre intregu teritoriul fostului regimentu in extensiune de 54 miluri cuadrate astadi suntu fostii granitieri și fondurile institutionale a acestor proprietari eschisivi, și asiá de óre-ce mai totu veniturile comunali castigate prin acestu pactu suntu consacrate spre scopuri scolastice și de stipendie, nu numai Nasaudenii, ci întrégă națiune româna au castigatu unu factoru poternicu pre terenul culturei și a științei.

Spre ducerea in deplinire a numitalui pactu s'a esmiso o comisiune ministeriale sub conducerea Ilustratitiei Sele dlui consilieru ministeriale Gustavu Groisz, carea dupa scirile telegrafice va sosi in Nasaudu in 17 a lunei curente, și in 18 Iuniu, adeca in diu'a instalării districtului Nasaudu se va face actulu solemn de transpunere cu tota festivitatea ce-i compete, din care momentu animile fostilor granitieri vediindu sabia lui Damocle, ce aternă

deasupr'a capetelorlor loru, delaturata pentru totu-deun'a, — voru espiră mai liberu.

Granitierii suntu pregatiti de a primi Ilustr'a comisiune cu tota solemnitatea și de a celebră actulu de transpunere cu tota pietatea și pomp'a putințioasa, și că acestu actu sa fia bine primitu și din partea atoto potintelui Ddieu au ferebinte de dorintă, că acel'a sa se faca in prezent'a capitolu loru bisericesci, cari sa le imparta totu odata și binecuvantarea ceresca in momentulu eliberării loru din jugulu, ce atât de greu i apasă pâna acum.

Pentru aceea prea umilitu subscrișii insarcinati din partea intregului popor fostu granitieri cu fiasca supunere, insa cu deplina incredere se apropia de Escentienta Vôstra cu acea prea umilita rugare: sa ve indurati parintiesce a participa in prea Inalt'a-Ve persoana la acestu actu de mare insemnatate româna, său de cum-va vre-unele impedecamente grave V'aro retiené dela participare in persoana, se Ve indurati a impartă poporului granitieri parintesc'a-Ve binecuvantare.

Pre lângă care dimpreuna cu intregu poporul fostu granitieri Nasaudeanu suntemu

Ai Escentientiei Vôstre

cei mai umiliți sii.

Nasaudu, 10 Iuniu 1872.

Ioanu Florianu,
presie. trib reg.

Ioanu Pavelu,
notariu.

Reponsulu

Escentientiei Sele Présântitulu Archiepiscopu și Metropolitu Andrei Bar. de Siaguna.

Câtra iubitulu poporului român fostu granitieri din districtulu Nasaudului.

In urm'a pretiuitel d-vôstre harthie din 10 Iuniu a. c. prin carea me invitati a participa și eu la actulu solemn de transpunere a tuturor posessiunilor și drepturilor de pre intregu teritoriul districtului Nasaudu in irevocaver'a și eschisiva proprietate și posessiune a comunitătilor foste granitieresce și a fondului scolasticu centralu, vinu a ve re scrie: ca intilegandu și eu despre lucrul acesta m'am bucurat din anima, și bucuria mea a fostu cu atât'a mai mare, cu cătu acestu actu, pentru care ve va binecuvantă posteritatea din generatiune in generatiune s'au castigatu prin staruint'a și intilepciuinea barbatilor nostri, cari a-Ti avutu acea rara norocire, ai capetă in mijlocul d-vôstre, barbati adeverati români, invetiati și intilepti, — și sfunda starea sănătătiei mele nu-mi ierta a intreprinde nici cea mai mică caleatoria și prin urmare nici a participa la acelu actu solemn de transpunere, dupa cum aru dorî anim'a mea, — asiá Ve impartasiescu din totu susfletul meu binecuvantarea archierescă, rogându pre Ddieu Paterilor, că sa faca sa se reverse darulu cerescu asupr'a d-vôstre și fiilor d-vôstre, și asupr'a barbatilor, cari au asudata eu succesu bunu in tréb'a acésta de ces mai mare insemnatate.

Sabiu 6/18 Iuniu.

Dela Clusiu ni se scrie, ca Escentienta Sea Metropolitulu greco-catolicu Ioanu Vancua a fostu acolo spre intempiarea Esc. S. ministrului presedinte Longay; din acel'asi funte aflâmu, ca Escentienta Sea a schimbătu cu ministrul vre o căte-va cuvinte atingătorile de situatiunea politica a românilor și la express'a dorintă a ministrului presedinte, de a intra in vre-o pertractare cu românil, i s'au recomandat: dd. Georgiu Baritiu, Elia Macelaru și Dr. I. Ratiu, lângă care se mai pote luá si cons. de trib. supr. in pens. Iacobu Bologa. Pentru pregatirea negoziilor se va recere o con-

sultare, intre dñii barbati, din care cauza, se dico in corespondint'a noastră privată, pâna nu va trece aceste nici nu credem ca se va tineé congresul român.

Déca suntu adeverate cele de mai susu, despre ce nu avemu temeu sa ne indoim, amu dorí numai, că la tempulu seu comitetulu, carele a provocat pre Metropoliți sa faca possibile tiereea unui congresu și cu unu cuventu, sa se interesedie activu de cauza naționale, sa ne descopere totu cursulu lucrului, că publicul sa scie tota desvoltarea pâna in momentulu presentu.

Dealtmintrea desemnatilor barbati le dorim, că sa se afle la inaltmea chiamârei loru, de cum-va suntu chiamati a negotia cu guvernul, — cugetându, ca fiasculu ce l'aro face, aru fi de cea mai mare intensitate; elu aru inchide calea pre dieci de ani naționalei si pote pre seculi, si aru provocă detrimetele cele mai mari asupr'a românilor si asupr'a patriei preste totu.

Program'a naționale sasăscă fatia cu români din fundulu regiu.

Intrég'a pressa patriotică de tota colorile, afara de jurnalele care stau eschisiva in soldulu pomeranismanului, a recunoscutu si combatutu tendintiele cele pentru statu și majoritatea populatiunei din fundulu regiu daunose, depuse in program'a naționala sasăscă; numai noi români, stelputu populatiunei din fundulu regiu, despre a cărei interese tratăza chiar programul acel'a nefasto, — nomai noi, a căror'a mladitia de vietă se taie, se nebusesc și se smulge din radecina prin tendintele si determinantele programei acestei — perseverâmu in nepasare si nu insinoâmu nici celu putinu unu "veto" in contra sentintei de moarte, ce ni se comunica !

De unde nepasarea acésta fără exemplu ? De unde letargia acésta de moarte ? Cându interesele noastre de vietă suntu amenintiate in fundamentulu loru, — cându ni se pregatesc catene mai aspre si infiorătoare că cele sustinute de punctele regulative !

Astadi e amenintata o parte mare a populatiunei române din fundulu regiu — locuitorii din scaunele Seliscei și Talmaciului si din tienutulu Branului — a fi vindicata de sclava pre pamentulu seu strabânu si privata de tota drepturile si indreptările municipali. — Ceea-lalta parte, care numai din gratia provodintiei cresci a scapatu neinsirata in orbariele circumpectilor conlocutori sasi, se restringe astadi prin statutulu precalculat agrariu, a-si parasi vetr'a si mosi'a, luându-i-se posibilitatea de a-si mai sustine aci vieti'a ! — Averea comună, esita din sudorea bietului român, a cărei destinatie legală e, a servit spre sustinerea scolelor si a bisericilor intregei populationi din fundulu regiu, se privesc astadi de avere naționale sasăscă, — se administră eschisiva numai de sasi si in favorul loru ; ba se intrebuintează spre ruinarea acelor'a, in favorul căror'a dupa dreptu, aru fi sa se intrebuintie !

Justiti'a, administratiunea, financiile si cu unu cuventu tota afacerile potestatei de statu se afla in mâni sasesci ; iera noi români, majoritatea absoluta a populatiunei, avemu rolul de a face pre suditii "stapaniloru" sasi, de a le inaltia prin servitutea noastră constitutionale, marirea loru !

Ce sorte de invidiatu ! ce sorte dejositore sub demnitatea de omu, nu numai sub demnitatea onoarei naționale ! Si totusi sasi nici de acésta nu ne tienu demoi, — nici giurstările acestea nu le tienu inca de ajunsu corespondintore pentru noi ; ci se pregatesc dupa cum ne arata program'a loru naționala, a ne surupă si mai multu a ne face chiară paria si elot — "constitutionali" !

Ori-cine va ceta program'a nationala sasésca, se va convinge ca : acésta nu privesce in specie nationalitatea sasésca in fundulu regiu locoitoré, — ci tienotulu fundului regiu intregu, dimpreuna cu tota populationea in elu aflatore, — dupa cum se vede acésta apriato, din provocările la municipie si comunele din fundulu regiu si universitatea sasésca, că legislativa pentru fundulu regiu intregu. — Va sa dica program'a nationala sasésca, privesce tota populationea din fundulu regiu si dispune cu séu fără voi'a ei, despre populationea fundului regiu intreagă. — Ací dara avemu alu doilea casu de puse-tiune de dreptu in statu, pre lângă celu din diet'a an. 1868 din Pest'a ; dupa cum recunóisce adeca art. de lege XLIV din an. 1868 numai o națiune politica in totu teritoriulu Ungariei, — asiá re-cunóisce si program'a națiunala sasésca, in totu fundulu regiu dumai națiune, numai națiune a sasésca !

De aci se vede : ca sasii pre noi români din fundulu regiu, ne-au stersu cu totulu de pre fatu'a pamentului ; — ca program'a națiunala sasésca merge mai departe, că art. de lege 44 din 1868, ignorandu-ne de totu, pre cându art. acesta ne recunóisce celu putienu că naționalitate si că ginte de sine statotore ; — si ea frati sasi dispunu despre noi, că despre nisice obiecte ale loru fără conștiința si necuventatoré, — croindu-ne cu prudentia loru istorica, sörtea — fără că sa fi mai aflatu de lipsa a ne mai intrebă si pre noi, cu atâtu mai putienu a ne provocă sa luâmu si noi parte la desbaterile despre ursit'a nostra !

Sasii se punu pre terenu națiunala sasésca, — formulédia pretensiuni națiunali sasesci si ceru sa le apere iéra cu 22 deputati națiunali sasesci, pre carii are insa ai dă fundulu regiu intregu, — constatatoriu dupa opinionea sasésca iéra numai din municipie si comune sasesci.

Cine nu este orbitu de totu de patima si defal'a pangermanistica si cino calculédia si voiesce a calculá cu factori reali, — acel'a va sei si debui sa scia, ca : fundulu regiu e locuitu numai in parte, bă chiaru in minoritate de sasi. Populationea fundului regiu consta din 250 mii de români si abia 130—150 mii de sasi ; pre lângă acésta articolul de lege 44 din 1868 nu cunóisce nici o preferintia a unei națiunalităti asupr'a altei'a si cu atâtu mai pucinu atare preferintia naționalitatiei sasesci asupr'a celei române in fundulu regiu. Cum vine deci națiunea sasésca a se gerá de natione siguru indreptata in fundulu regiu ? Cu ce dreptu subsumédia naționalitatea sasésca, carea e numai unu factore si inca debilu alu intregei popolatiuni din fundulu regiu — voiea populationei intregi, vointie sele separatistice ? Cum potu declará sasii vointia loru

speciale si separatistica, de vointia populationei din fundulu regiu ? Si cum potu numi ei postulatele loru separatistice, care tientescu chiaru la sugrumea celoru-lalte națiunalităti din fundulu regiu — postulate naționale sasesci ale fundului regiu, — i. e. ale populationei intregi din fundulu regiu ?

Acésta e usurpatiune, nedreptatire, violentia !
(Va urmá.)

Program'a națiunale sasésca.

(Curmare si fine.)

10. Dupa cum in generalu se tiene de datointia deputatilor dietali sasesci a aduce la cunoștința dietei informatiuni despre relationile si lipsele proprije ale fundului regiu, a lati si confirmá din ce in ce mai multu convingerea ca dorintele si pretensiunile deosebite ale sasiloru nicairea nu suntu indeptate spre privilegie anticute, cu atâtu mai putienu spre desmatiarea unitătiei statului, ci ca din contra suntu pre deplinu univere cu acésta (unitatea) si ca au de scopu numai o considerare a ataroru relatiuni si lipse esistente, a căroru neconsiderare aru trebuí sa devina spre daun'a statului inssesi — asiá va fi in specialu problem'a cea mai ponderosa a reprezentantilor nostri sasi la diet'a prossima, a conlucrá din resputeri la executarea legale a reformei municipale si comunale sasesci in intielesulu acestui programu.

II. Reform'a municipale si comunale.

Dupa cum forméza art. de lege 42 din anulu 1870, despre regularea municipielor si art. de lege 18 din anulu 1871 despre regularea comunelor, unu intregu univeru si nedespartiveru, asiá si reform'a afacerilor municipali sasesci se pote executa numai in cea mai intima legatura cu reform'a afacerilor comunali sasesci.

Acesta reforme sa se efectuește prin legea creânda dupa § 10 alu articuloului de lege 43 din an. 1868. De cuprinsulu acestei lege se voru privi urmatorele principie de datatore de mesura :

1. Cele 11 cercuri (jurisdictiuni) municipale sasesci si comunele tienatore legalmente de acelea cercuri, forméza in integritatea loru o unitate (universitate) municipale. O schimbare a intinderei teritoriale a singuratecelor cercuri séu a integratitiei cătu si impreunarea duoru séu mai multora cercuri invecinate a fundului regiu spre executarea comuna de drepturi municipale, e admissivera numai pre lângă conlocrarea cercurilor respective si universitiei națiunei sasesci.

2. Macara de „drepturile basate pre legi si contracte“, despre cari art. de lege 43 din 1868

incuviintare din partea municipiului. Déca nu vrea municipiulu sa incuviintieze comunei aceste cereri, are comun'a dreptu sa arate la ministeriu.

c) Déca se semtieseu membrii comunei asupruti prin vre-o otarire data din partea mai marilor comunei, au dreptulu sa se jaluișca (sa apeleze) la municipiu, iéra nefacenduli-se acolo indestulire, atunci potu sa apeleze la ministeriu.

Fia-care membru alu comunei are dreptu sa cera dela mai marii comunei, a schimbá statutele comunali, de cum-va suntu asupritore. Ne facendum-se in acésta privintia indestulire, pote apela la municipiu, apoi si la ministeriu.

d) Orenduele date din partea municipiului cu privintia la afacerile statului si ale municipiului nu are comun'a dreptu sa le ia la desbatere si sa faca otariri (decisiuni) asupr'a loru.

Atari orenduele este comun'a indetorata sa le pazescă neconditionatu.

§. 7. Représentantii comunei.

a) Fia-care comuna 'si are mai marii sei, cari altintre se numescu representantii comunei. Mai marii comunei socotiti la olalta se numescu cu unu cuventu corpulu representativu alu comunei.

Comuna 'si seversiesce afacerile sele prin representantii sei.

Representantii comunei se alegu pre diumetate dintre membrii comunei, cari suntu vrestnici (maioreni) si au dreptu de alegere, iéra diumetate se denumescu dintre cetatienii statului, cari suntu vrestnici si platescu mai multa contributiune statului, déca locuescu ei in comuna, séu numai déca au acolo vre-o casa a loru ori niscare-va locuri ale loru proprii.

in §, 10 amintesce, garantéza pamentului sasescu cu multu mai multu, totusi noi pretendem dela statu in tote esentialele numai acea sumă de drepturi municipali si comunali, cari in generalu ingaduiesce legea municipieleru si comunelor.

3. Représentation si administratiune suntu de a se desface strictu un'a de alt'a. Ambe se ramuréza dupa cele trei graduri, comune locale (comunitate) cercuri si integratate (universitate) de asiá incâtu organulu administrativu si executivu responsabile e in tote afacerile administratiunei proprio comunale si municipale oficiolatulu localu pentru reprezentanti'a locale, oficiolatulu cercualu pentru reprezentanti'a cercuale si oficiolatulu universitateli pentru universitatea națiunei sasesci.

4. Corpurile representative au a isvorii de comunu si eschisivmente din alegeri. Pre lângă estinderea posibile a dreptului activu de alegere are a se dă ponderositatea cuvintioasa posessiunei, culturei spirituale si virtutiei morale si pre de alta parte are a se pluti contra retelelor cari isvorescu in fia-care corpul representativu din unu prea mare numera a membrilor.

5. Tote oficiolatele suntu de a se ocupă din partea corporilor representative prin alegere libera si nerestriusa de vre-o candidature a regimului. Deciderea despre aceea că sa se aléga ampliatii pre viézia séu numai pre ani anumiti si pre căti, cătu si deciderea cestiunei despre documentarea formală a aptitudinei loru pentru oficiul respectiv, se lasa in chipsuél'a legislativei statutarie.

6. Comune, cercuri si universitate decidu de-spre afacerile loru proprije si le administréa autonomu conformu legilor si statutelor intarite (cu potere de lege).

7. Orasiele si locurile antestatatoré se tienu de legatur'a cercuale ; nu stau inse sub jurisdicția in afaceri curatul orasienesci.

8. In cercu (jurisdictiune) jace punctul de gravitatiiun alu drepturilor si datorielor municipale. Elu (cerculu) executa dreptulu de administratiune propria si dreptulu statutariu in tote afacerile proprije, cătu si dreptulu representativu, mai are de a se ingriji, in subordinatiune nemidilocita si corespondintia directa cu regimulu statului, de ramurile administratiunei statului translate de statu municipielor.

9. Universitatea națiunci sasesci executa dreptulu statutariu in tote acele afaceri municipali, cari suntu comune integratitiei. Déca inse executarea vre-unui statutu presipu de ea (universitate) aru intempiná din partea vre-unui cercu reflectari baste cu privinta la relatiunile lui locale, atunci reprezentanti'a cercuale pote sistá executarea, prelângă aratarea si asternerea motivelor tota deodata la

List'a cu numele celor ce platescu contributiune mai multa o intocmesce in comune satesci suprefectulu, iéra in comune orasienesci o intocmesce o comisziune (unu numeru anumitu de barbati) aleșa de cătra reprezentantii cei vecchi ai comunei.

List'a cu numele alegatorilor compuse unu comitetu (unu numeru anumitu de barbati) aleșu de cătra reprezentantii cei vecchi ai comunei.

List'a cu numele alegatorilor, scrisa in ordine alfabetica, se pune in cas'a comunale, unde o pote vedé fia-care membru alu comunei, si fia-carele are dreptu sa arate comitetului, care a compus'o de cum-va se afla trecutu intrens'a numele vre-unui'a, carele nu este demnu de a fi alegatoriu ; apoi comitetulu indreptéza acea gresiéla.

b) Fia-care membru alu comunei are dreptu de alegere, déca este in etate de 20 de ani (maioren) si platesce in comuna din avereala sea propria ori din veniturile sele contributiune pentru locurile sele, pentru cas'a sea ori pentru veniturile dela meseri'a sea.

Déca cine-va nu are pamenturi ori cas'a sea, ci platesce numai contributiune pentru venitulu dela meseri'a sea, are dreptu de alegere numai, déca nu va fi servitoriu la statânu.

c) In comunele satesci pote fi aleșu de reprezentantii alu comunei ori-care membru comunulu maioren, carele are dreptu de alegere. In comunele orasienesci pote fi aleșu de reprezentantii alu comunei ori care membru comunulu carele are dreptu a alege deputati la diet'a (adunarea generale) a tieri, si déca va sei sa serie si sa cetésca.

Nu potu fi aleși de reprezentanti ai comunei,

FOISIORA.

Drepturile in scól'a poporale.

§. 6. Drepturile si agendele (afacerile) comunelor.

a) Mai marii comunei au dreptu a intocmi orenduele (statute) pentru afacerile din luantru ale comunei ; alegu din midilocul loru barbati (judejorati, notarii), cari sa vegheze, că toti locuitorii din comuna sa pazescă statutele comunali si legile tieri ; pastrézia avere comunei si cheltuesc din veniturile comunali pentru cele de lipsa in comuna ; otarescu contributiunea comunale si o scotu dela locuitorii ; ingrigeseu a tiené drumurile comunali in stare buna, a derege podurile, care suntu stricate s. a. ; ingrigescu a se tiené scól'a in stare buna, precum si alte institute folositore ; ingrigescu pentru securitatea, liniscea si binele membrilor comunei, si pentru ajutorirea seracilor ; ingrigescu pentru copii orfani si pentru ascurarea averei loru remasa dela parinti.

b) Statutele intocmite de mai marii comunei au valore numai dupa ce le-a intarit municipiul.

Statutele intocmite de comona sa nu fia contraria dictatorie tieri, altu-felul le intaresce municipiul ; totu-si nevrendu municipiul sa le intarésca, pote comun'a sa recure (sa se róge) pentru acésta la ministeriu.

In afaceri mai mari, precum suntu : statorirea si scótarea contributiunei comunali, instrainarea ori casigarea vre-unui locu communalu, contractarea pentru imprumutu s. a. este comun'a detoria sa cera

oficiolatulu universitatiei. Contr'a decisului facendu de nou din partea universitatiei in afacerea acest'a are cerculu dreptulu de apelare cu efectul amanatoriu la ministeriul de interne.

Universitatea pote, la cererea unui cercu, prefige si statute, a caror pertractare statutaria se tine de competint'a cercului. Atari statute suntu obligatorie numai pentru acele cercuri dela cari au emanatu cererea.

Universitatea se ingrigesce de administrarea regulata a averei natiunei sasesci. In direptiunea acest'a catu si in tote cele-lalte ale activitathei sele o supraveghiadu oficiolatulu universitatiei si trage in casu necesariu pre membrii ei la responsabilitate.

La conclusulu despre administrarea si intrebuintarea averei nationale pote luá parte fia-care membru alu universitatiei natiunei sasesci numai intru atatu incatua representanta coproprietarii de ai acestei averi.

Ea esecuta si dreptulu representativu.

10. Oficiul universitatiei preparaze propunerele pentru universitate si se ingrigesce de executarea statutelor presipite si conclusele tacute de ea.

Celu-alaltu cercu de activitate alu oficiului universitatiei se va prefige in intielesulu unitaticei municipale catu si conservarei drepturilor municipale ale cercurilor, prin unu statutu alu universitatiei.

11. Comitele natiunei sasesci denumit u de M. Sea pre lângă contr'a-semnarea ministeriale, e reprezentantele potestathei esecutive; ca atare esecuta controla preste administrarea municipale proprie si veghiadia interesele administratiunei publice de statu predată de jurisdictioni. Convocarea universitatiei natiunei sasesci catu si presidiulu in ea se cuvinte comitelui, in casu ca acest'a sa sia impedeata, presidiulu lu va duce presiedintele oficiului universitatiei alesu de universitate.

Legea creanda dupa §. 10 alu articolului de lege 43 din 1868, a carei modificare va urmá mai tarziu dupa ce universitatea natiunei sasesci si va dà parerea asupr'a ei in intielesulu §§. 10 si 11 alu articolului de lege 43 din anulu 1868, are a se margini in esentialu pre lângă presigerea susținserilor principie. Regularea mai detaiata a afacerilor municipali si comunali pre fundulu regiune a se face prin statute d'ale universitatiei respective in casuri singuratici prin statute cercuali si comunali.

III. Midilóce si cali.

1. Alegerea deputatilor pentru universitatea natiunei sasesci prossime, catu si pentru diet'a viitor'e are a se face pre bas'a acestoi programu.

dar nici nu au dreptu de alegere locitorii, cari au portari rele.

Representantii comunei se alegu pre cete siese ani.

d) Numerulu representantilor comunali se indepreteza dupa multimea locitorilor din comuna. Comunele satescile mici potu sa aiba cate 10—20, cele mari cate 20—40, iera comunele orasienesci cate 48—200 de representanti.

e) Diu'a, cându sa se faca alegerea, o numescu in comunele satescile suprefectulu, iera in comunele orasienesci vice-comitele.

Alegerile le conduce in comune satescile suprefectulu, iera in comunele orasienesci vice-comitele.

S. 8. Adunariile corpului reprezentativu alu comunei.

a) Representantii comunei socoliti fiindu la olalta se numescu cu unu cuventu corpulu reprezentativu alu comunei (§. 7. a).

Corpulu reprezentativu alu comunei tiene in fia-care anu in comuna adunari generali.

Cete adunari generale si cându sa se tienă pre anu, acest'a otaresce comun'a print'ru statutu; inse dupa legile tieri este datoria fia-care comuna, a tiené doue adunari generale si adeca un'a primavera pentru cercetarea socotelilor din anulu trecutu si alt'a toamna, spre a otarfi cheltuele, ce aru ave comun'a sa le faca pre anulu viitoriu.

Presiedintele adunarei generale este in comunele satescile judele localu, iera in comunele orasienesci primariulu orasului.

b) Presiedintele este detorius sa incunoscintieze pre membrii corpului reprezentativu, cându se va tiené adunarea, si totu de odata sa le arate, ce se va luá in acea adunare inainte la desbatere si decisiune.

2. Natiunea astépta ca deputatii sasesci si voru dà voturile unanimi atatu in universitatea natiunei sasesci prossima catu si in diet'a prossima pre bas'a acestui programu in cestiuni, cari se referescu la ea.

Unu actu diplomaticu.

O cestiune se pare ca vrea a se desvoltá in Romani'a carea nu are nici o baza. Acest'a este cea a evreilor, carii parte si-au gasit unu adaptu intr'o tiéra ospitala, parte suntu tolerati ca nisee inimici pronunciati ai ei, sa-si faca averi cu cari sa agiteze in strainatate in contr'a tierei si in launtru sa o demoralizeze.

Amu asteptatu demultu sa vedem guvernulu de acolo desamortiendu-se si facendu ce-va ca sa puna stavila ostilitatilor acestoru fara parechia in istoria, inse asteptarea su desiérta. Abia acum dámdu de unu actu pre care-lu reproducemu, ca pre o dovédă a reului ce a petrusu asiá de aduncu in corpulu junelui statu dela Dunarea de josu, dura totu deodata ca pre unu semnu, ca guvernulu a inceputu a cunoscere amenintarea tieri din agitationile trase ca de Peru in diuaristic'a si diplomati'a europena.

Nota circulara

câtra agentii Romaniei din stranire.

Bucuresti 27 Aprilie, 9 Maiu 1872.

Domnule agentu. Crim'a cea indresnétia si neglijuita care a fostu comisa câtra finea Ionei Ioi Decembrie in catedrala de Ismailu si care a pornit din nou patimile populare contr'a Israelitilor atatu in Ismailu catu si in Vilcovu si Cahulu, a fostu judecata de câtra curtea cu jurati din Buzeu, care a pronuntiatu pedepsa de 5 ani de reclusiune contra autorului principal Moise Samsonu elu si I. Silbermann, si de trei ani de reclusiune contra Israelitilor Strul Vajsmann, A. Praismann, Hajm David, Goldschlaeger si Rabinulu Alter Brandes, condamnati ca complici.

Guvernul care n'a lipsit, chiaru dela incepertulu acestei nenorocite afaceri a luá mesurile cele mai energige pentru restabilirea si mantienerea ordinei si contra reintorcerei unoro noue atacuri, au mai datu inca si in acesta impregiurare, in care justitia s'a pronuntialu, o noua dovada despre sentimentele sele de echitate si de impaciuire, facendu sa se imbladiasca prin interventiunea dreptului de gratiare efectele rigurose a unei otariri definitive.

Asupr'a unui raportu motivatul a ministrului de justicie, a carei copia vi-o anesezu aici, Inaltitmea Principele, Augustulu nostru suveranu, au

In adunările generale se iau la desbatere si decisiune nu numai obiectele, aduse inainte de cătra presiedintele: ci si fia-care membru are dreptu, sa faca in adunare propuneru, adeca sa arate, ce afla densulu de bine, a se face pentru folosulu comunu.

c) Presiedintele deschide adonarea, si dupa ce a ispravitu lucrarile o inchide. Elu conduce desbaterile asupr'a obiectelor de luat inainte si tiene ordinea in adunare. Fia-care membru alu adanarei are dreptu sa-si dee parerea sea asupr'a obiectului luat la desbatere; inse nu este fertat sa vorbesca doi insi de odata; ci pana vorbesce unolu, cei-lalți sa taca si sa-lu ascolte; ca numai asiá se potu omeni intielege.

Pre cei ce nu pazescu liniscea in adunare si presiedintele dreptulu si detorint'a, sa-i dea afara din sal'a de adunare.

Déca membrulu vorbitoriu se abate dela desbaterea asupr'a obiectului, are presiedintele dreptulu, sa-lu dojanescu, ier' la casu de neascultare sa-lu opresca de a mai vorbi.

Déca unii dintre membrii adunarei suntu de o parere, iera altii au alta parere asupr'a obiectului luat la desbatere, atunci presiedintele pune ambe parerile aceleia la votu, si decisiunea se face dopa acea parere, carea are mai multe voturi.

d) Déca vre-unu membru alu adunarei valema in vorbere sea bun'a-cuvintia ori pre cei-lalți membri si nu-si trage cuvantul inapoi, are adunarea dreptulu alu pedepsa cu o pedepsa in bani pana la 15 fl. — O atare pedepsa se suie in comune cetaienesci si pana la 50 fl.

Banii de pre atari pedepse se alatura la fondulu pentru seraci. (Va urmá.)

gratiatu pre doi din condamnati si au schimbata pedepsa altoru trei, care nu poteau fi pasibili decat de pedepse corectionale. Singuru autorulu principalu va suferi pedepsa intréga pronunciata in contra-i.

Vinu acum'a sa atragu atentiu domnici vostre, domnule agentu, asupr'a apreluiilor de natura difera, care basate cele mai adeseori pro informationi neesacte, au avutu de urmare naturala de a pune iera-si pre tapetu cestiunea israelita, menita, dupa cum se pare, a luá, ori de cete-ori se ivesce, proportiuni amenintialore pentru securitatea tieri nostre.

Intr'adeveru, indata ce vre-unu saptu de o insemnatate ore-care da locu la plângeri din partea evreilor ce resiedu in Romani'a, de indata foile se apoca de ele, le exploataza esagerându natura si intielesulu loru si scirile cele mai false care iriteză spiritele cele mai laminate in contr'a tieri si a guvernului, sfarsieseu prin a avea trecere chiaru la cabinetele poterilor celor mari.

Acestu sistemul se urmaresce de mai multi ani acum si cu tota asigurarea data de către guvern si incercările sele neintrerupte care au reusit dela 1869 incocî a restabili liniscea intre popулatiunile evree si crestine, se cauta a se trage folosu din tote impregiurările defavorabile pentru a pune in banuie bun'a-credintia a guvernului si se cere regularea sörtei israelitilor la o interventiune straina.

Trebuie dar, domnule agentu, restabilitu mai niente de tote adeverul atatu asupr'a faptelor petrecute mai deundeu la Ismailu catu si asupr'a starei generale a cestiunei israelite in Romani'a; in acestu modu ve-li reusi a atrage câtra noi concursulu bine-voitoru a poterilor civilisate, care mai bine laminate asupr'a stărei nostre nu voru lipsi, dupa cum amu neclintit'a sperantia, de a ne ajuta in usiurarea greutatilor pre cari voim a intaturi si care ni le creaza la fia-ce pasu.

Astu-feliu fara a tiené vre-o séma de jost'a indignatiune pre care aru si produs'o in ori ce tiera, mai alesu in clesele inferioare a societătiei, sacralegiulu comisul in catedrala si furtulu nelegiuitu a lucrurilor sănătate, s'a incercat prin tote mijlocele si fara a luá in privire repetatele asigurari date de guvern, a se dă proportioni imense la căte-va devastări care au avutu locu in urm'a celei dintâi ferberi a spiritelor si inainte ca autoritatea sa si potu restabili liniscea; s'a vediuto in aceste fapte regretabile, dara care erau usioru de splicat, déca aru fi voit u cine-va a studia impregiurările in midilocul căror se produseze, s'a vediuto dicu, unu sistemul de persecutie contra evreilor, si s'a incercat a se face responsabila o tiera intréga pentru căte-va scene de desordine locala, provocata prin o fapta uricioasa. Ore aru trebuu sa conchidemu din acest'a ca este cu totul necesaru de a nu lasa mai multu sa dorma o cestiune care dejă de mai multe ori a potutu fi invocata cu succesu in daun'a intereselor tieri si insasi a populațiunii evree?

Chiaru astazi, cându de multu tempu acum'a totulu au reintrat in ordine, cându in urm'a energicelor mesuri luate de guvern, tém'a ca noue turburări erau sa isbucnescu cu ocazia serbatilor Paschilor, a fostu cu totul inlaturata, astazi cându eram in dreptu de a crede ca adeverul in fine esise la lumina si ca este recunoscutu prin evidentia faptelor constata la fat'a locului chiaru prin agentii poterilor straine, ca nici unu singuru evreu n'a fostu ucis u ranit, ca nici o femeie n'a fostu violata si ca se esageră insemnatatea stricaciunilor pricinuite; vedem cu parere de reu ca inca nu s'a decisu a se lasa de falsele midilöce intrebuintate in totu tempulu pentru a insielá opinionea publica, si ca ómeni eminenti, de sigur indusi in eróre, mergu pana acolo a crede ca este necesaru pentru reusita causei de a espune in sinu chiaru a parlamentelor straine tabouri inspaimantatoare de persecutie, omoruri, atentate la pudore si alte atrocitati care nu au esistat nici la Ismailu, nici la Cahulu, nici la Vilcovu, unde turburările s'a intemplat.

Noi nu cautam sa micsorâmu gravitatea reului comisul, si nu ne insielâmu nici catu de putere asupr'a insemnatatii pre care poterile cele mari o dau acelui cestiuni israelite; dara ne intrebâmu totu-odata in tota consciint'a, cum unu guvern, insusitul de intentiunile cele mai bune si neintendându nici odata a dă probe materiale de sinceritatea loru, aru potea reusi sa invinga greutatile de care este inceputul, cându are de luptat in

contră unui sistem ce tinde să exageră plângerile fară a tine sotocela de causele din care provin, și care cauta să pună în urmă enormă deosebire ce există între israelitii Europei occidentale și populațiile evreiești gramadite cu sutele de mii și care ocupă mai exclusiv multe orașe din România.

Nu vom înțelege să se ascundem în domnul agent, reușită impresiune ce a facut-o asupra guvernului verdictulu de achitare pre care juriul din Buzău a pronunțat în favoarea mai multor acuzați. Dacă deține permisiune de a studia natura acestei instituții chiar în sinul societăților celor mai civilizați de unde am luate, nu este greu de a recunoaște că adeseori s-a vedi cu parere de reu în verdictulu juriilor, influențele funeste a prejudecătorilor săi passionilor momentului asupra spiritualui cetățenilor chiamati a judecă pre asemenei lor, și le-a facut să se îndepărteze dela calea regulată a justiției. Guvernul român a regretat de mai multe ori asemenea îndepărțări și de aceea nu a lipsit să propună în camera modificările crezute necesare de introducere în legea juratilor. Suntem convinsi că poterea legiuitoră se va sălăsi și să imbunatăcă această lege în sesiunea viitoare.

De sigură apoi că trebuie să fie în semnătura generale a spiritelor în urmă profanarea bisericiei, și mai ales în momentul când s-a deschis, după cinci zile de căutare, crucea și obiectele sănătoase în latrinele unei case locuite de evrei și unde fusese aruncată de evrei A. Praisman și Haim David. Acestă faptă este constată și nu poate fi pusă în cuestionare.

(Va urmă.)

Resinari 3 Iunie st. v. La noi se află de câteva zile pre pîră scălei unde este să cancelaria comună, asemenea și în colțul unei boltitări, care se folosește și de casenea în stradă capitolul, pre pareti afișata de notariul comună dlu Ilarion Muciu și invitat în limbă germană, prin carea unii cetățeni săi din Sabiu postescu pre alegerii dietale a participat la adunarea ce se va tenă în Dumineca în 16 Iunie st. n. în biserică luterană din Sabiu, și în care fostii deputați dietaliști Jakob Rannicher și Gustav Cap voru să se impună la secesiunea facută în dietă trecută din Pestă.

Nu ne potem închipui ce scopu are susținutul notariu cu aceea invitare în comună noastră curată românească, voiescă densulă a aduce pre puterii nostri alegatori în caste străine, său împlinesc numai mandatul patronilor săi săi din Sabiu?

Varietăți.

* * Nu e anecdota, e în templată și adeverată. În totă lumea, deține există un comitet său o adunare constituată, când e că să se adune pentru vreo consultare, convocă președintele comitetului său adunarea. Din fante sigură aflăm noi înse, că la Alba-Iulia, la provocarea Drului Ratiu s-au adunat: elu insus, Demetru Moldovanu, canonnicul din Blasius Ant. Vesteaneau, Elia Macelariu, Severu Axente și Mateiu Nicolă, că membrii, se dice, ai comitetului național alesu de congresul din 1863, său că comitetul insus, pentru că să convocă un congres național, în fruntea căruia voru să pre Metropolită, deține cum-va voru astă gratia înaintea trasibulianilor (tirani) de primă cuaitate *).

Acum să nu se mai spuna că omenei lucră din patimă și ambiciune și înca reu intelectuală. Bine că dlu Ratiu sub aripiile lui Baritiu înca a fost de parere că comitetul din 1863 nu mai există; bine că când dlu Baritiu înca nu se rezolvă să transmită vestita petiție cu 1493 de îscăldători pre postă ori să o pună dlu Ratiu în traista să duce unde va să dea, fiind ambii în Sabiu, condusi de ideea că comitetul nu mai există, că să nu vădă consecința, la presedintele comitetului nu s-au arătat de loc, nici bateru să dea o bună dis-

*) Ceea ce e permis dlu Baritiu, că celu dințial publicat, despre comitetul alesu de o conferință numerosă, nu ni se va lăsa nici nouă în nume de reu când o dicem despre unu ce, „resarită preste năpte“.

mineti, ci s-au dusu la tată Conrad Schmidt, comesul săsilor de pre atunci; bine că în 1869 la Mercurea tocmai nu vrura să mai amintescă de acelu comitet permanent, ci din plenitudinea conferinței de acolo se alege altul nou, cu mare pompa și între multe „vivante“, — având însemnătatea de indată ce s-a dispus dela Clusiu: „nem szabad“, i s-a asediat entuziasmul național și patriotic în calcăile cismelor și când eră să scăde celu dințial glas, i s-a pus curmărișul în peptu și s-a ionecat **); bine că când erau în somnul celu mai bun al passivității, nisice neodihnită nu și mai dău pace strigându: „conferinția națională“, „cluburi naționale“, „sa se provoace Metropolită că presiedintă“ etc. etc., cari și uitaseră de Mercurea și de alte zile de pocantă națională; bine că conferința din Sabiu a alesu să ea unu comitet, care să pregătească calea la unu congres național, că celu din urmă tineru în 1863, să care comitetul lucră barbatesc: dacă nu avea dreptul dlu Dr. Ratiu etc. că după ce a vedi cu sunta omenei cari lucră, sa-i vina să lui poată să lucre ceva?

Dacă elu și soții sei săreti! nu că „copilandri“ din Sabiu, cari cum facu ceva haid și publică, ci în tacere și liniște mare, că să n'ao mai patiescă că în 1869, când eră să se adune că comitetul mercureanu, se convoca să se aduna, să că să aiba și baze legale, acum de astă dată că comitetul permanent din 1861/3, și prin trei telegramme conchiamă o nație întrăgă la congresul! Ce manipulare simplă. Acum deține cum-va se va aduna congresul, apoi amu intielesu, că voru face totu bune să voru chiamă ei să pre presiedintă. Eata că-su să omenei de eticheta, întâi să pregătesc cele de pregătitu apoi să invite și pre presiedintă, nu cum facu mojicii din lumea întrăgă, de căte ori are să se convocă unu comitetu se pună în spatele presiedintilor să convocă, că candu altii n'ară săi să n'ară pută convocă.

Să apoi ne totu plângem ca n'avem omenei, cari să tienă strinsu și consecinte de politică națională, când i vedem ca se întoarne la ce a combatut să se ani de zile, că tiganul la pruncile lepadate, după ce nu gasi placintele pre garduri.

**) Unu votu „ponderosu“ sositu nu de departe, la comitetul ad hoc de astă veră, era să galvanizeze, după trei ani trecuti, pre curajosul comitetu dela Mercurea, înse cercarea fu desideră, pote că se să reflectase: dlor! pote! ca de patru . . . .

Concursu.

Pentru ocuparea parohiei vacante Cibu protopresbiteratul gr. or. II-lea alu Geoagiu, statător din 86 familii 507 suflete.

Emolumentele suntu, dela totă familiă căte o ferdelă cucuruzu sfarmătu, stolă obicinuită pentru funcțiunile parochiale, și căte ună df de lucru pre anu, cari totă computate dău unu venit anualu de 198 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă această parohie, au să fie clerici absolui și concursele loru provăduite cu documentele necesare să le adresă subscrise.

Sacraambu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu din Cibu.

Sabinu Piso,
prot. gr. or.
(2-3)

Concursu.

In Institutul pedagogic de statu pentru fetișe din Clusiu se va institui în 1 Octobre 1872 adecă cu începutul anului venitoru scolasticu ună nouă I classă.

Elevi, cari voiescă să se pregătească pentru cariera învățătoră, să voru să fi primite în această clasă, debuie să fia învățătoră etatea de 14 ani, să fia absolvită studiile din scăolele elementare superioare, și să posiedă o constituție trupescă sănătoasă.

Elevi suscipiente voru avea să depună esamene de primire din studiile scăolelor elementare supnoriore (limbă maghiara, geografie, istorie Ungariei, aritmetică, istorie naturală și fizică).

Esamenele de primire se voru tine în dîlele de 1, 2 și 3 August 1872 st. n. în localitatea institutului pedagogic.

Elevele, cari voru să fi primite în acestă a de a-si înaintă concursurile loru pâna inclusiv în 25 Iuliu a. c. st. n. la subscrise notariu direcționalu (Clusiu stradă monostarului interne numerul 184).

Suplicele să fia provăduite cu: 1) testimoniu de botediu; 2) testimoniu scolasticu; 3) testimoniu de religiune; 4) testimoniu medicalu, și 5) cu unu testimoniu de paupertate, de cărui voiesc eleva să împartășească cu unu ajutoriu din partea statului în sustințarea comuna.

Clusiu, 18 Maiu 1872.

In siedintă senatului direcționalu.

Kovács Antal,
notariu.
(2-3)

Concursu.

Pentru ocuparea parohiei vacante din comună Glodu în protopresbiteratul gr. or. II-lea alu Geoagiu, constător din 64 familii cu 380 suflete, se scrie concursu pâna în 29 Iunie a. c. 1872.

Emolumentele suntu, dela totă familiă căte o ferdelă cucuruzu sfarmătu, stolă obicinuită pentru funcțiunile parochiale, și căte o df de lucru pre anu, cari totă computate dău unu venit anualu de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă această parohie, indreptăti să fiindu în inteleșul statutului organicu, să-si ascără concursele la subscrise provăduite cu documentele de lipsă.

Sacraambu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu din Glodu.

Sabinu Piso
protop.

Concursu.

Pentru ocuparea parohiei vacante din Zlaști, în protopresbiteratul gr. or. alu tractului Hatiegu, statător din 445 suflete se scrie concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu: 4 jugere pamentu aratoru, 900 orgi □ fenatu și o viță, stolă indatinată, căte o ferdelă cucuruzu nesfarmătu (cu tululu) și cortel naturalu, care calculate laolaltă dău unu venit anualu între 200—300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă acestu postu, să binevoiescă să-si adresa concursele loru bine instruite conformu statutului organicu la subscrise.

Hatiegu in 24 Maiu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu.

Ioanu Ratiu
protopopu.

Edictu.

Clară născută Sebastiani de Böszöd din Előpatak, soliă legitima alui Davidu Berlea, din Siercaști districtul Fagarasiului, contră cărei, încă din 3 Maiu 1871 s'au intentat procesu divortialu din cauza necreditării din partea barbatului; și carea nici după a treia citatione nu a voită a se infatișa la forul matrimonialu, cf din contra a dositoru, au pribegit, nescindu-se locul astărei ei, deci se provoca prin acela, că în terminu de siese luni dela datul de fată, ne smintită să se prezinte înaintea forului matrimonialu subscrise; pentru că la din contra, procesul divortialu incaminat de barbatul ei, susu-numit, se va otari săi în absență ei. —

Fagarasiu 6/18 Maiu 1872.

Scaunul protopopescu gr. alu tractului Fagarasiului I. că foru matrimonialu.

(3-3)

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Iunie 1872.

Metalicele 5%	64 70
Metalicele 5% Maiu și Novemb.	64 70
Imprumutul naționalu 5% (argintu)	72 10
Imprumutul de statu din 1860	104 30
Actiuni de banca	846 —
Actiuni de creditu	342 10
London	112 15
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82 —
" " Temisiorene	81 50
" " Ardeleanesci	79 50
" " Croato-slavone	84 —
Argintu	109 85
Galbinu	5 37
Napoleonu d'auru (poli)	8 95